

FESTSPILLENE
I BERGEN

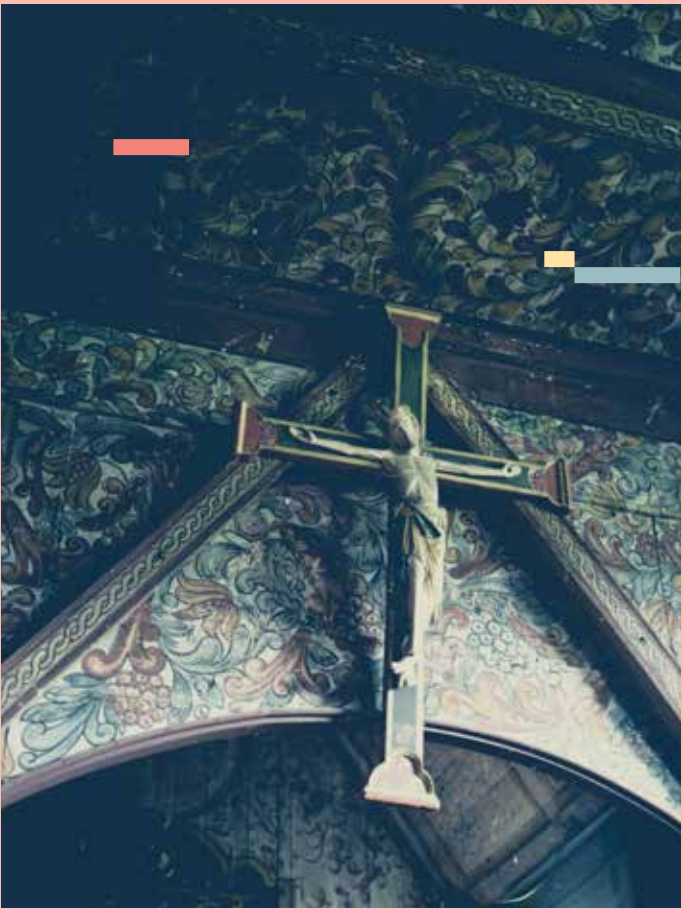
PROGRAM
KR 20

HÅKONSHALLEN

FREDAG 29. MAI KL 19:30

Rosenkrans- meditasjoner

Rosary Meditations

BERGEN
INTERNATIONAL
FESTIVAL

27. MAI — 10. JUNI
2015

INVITASJON TIL DØGNÅPEN BANK

KOM TIL OSS 5.–6. JUNI 2015

Vi inviterer til Festspill i våre lokaler i Torgallmenningen 2. Det blir aktiviteter og minikonsert for store og små.

Ta med familie og venner og opplev banken på en ny måte.
DNB – Alltid åpent!

Følg med på fib.no for nærmere program.

Gratis adgang. Velkommen!

Rosenkransmeditasjoner Rosary Meditations

HÅKONSHALLEN

Fredag 29. mai kl 19:30
Friday 29 May at 19:30

Varighet: 1 t 20 min
Duration: 1 h 20 min

John Holloway barokkfiolin *baroque violin*
Nils Økland hardingfele, viola d'amore, fiolin
Hardanger fiddle, viola d'amore, violin
Sigbjørn Apeland harmonium *harmonium*
Evelyn Laib continuo-orgel *continuo organ*

NILS ØKLAND (1961–)/SIGBJØRN APELAND (1966–)
Preludium

HEINRICH IGNAZ FRANZ BIBER (1644–1704)
Sonate *Sonata VI: Jesu dødsangst i Getsmane Christ on the Mount of Olives*
1. Lamento
2. Aria
3. Adagio

NILS ØKLAND (1961–)
Biber-slått *Biber tune*

HEINRICH IGNAZ FRANZ BIBER (1644–1704)
Sonate *Sonata VII: Jesus blir pisket The Scourging at the Pillar*
1. Allamanda
2. Variatio
3. Sarabanda
4. Variatio

NILS ØKLAND (1961–)/SIGBJØRN APELAND (1966–)
Barrabas

HEINRICH IGNAZ FRANZ BIBER (1644–1704)
Sonate *Sonata VIII: Jesus blir tornekronet The Crown of Thorns*
1. Sonata
2. Presto
3. Guigue
4. Double 1
5. Double 2

NILS ØKLAND (1961–)/SIGBJØRN APELAND (1966–)

Spottegang *Barrabas*

HEINRICH IGNAZ FRANZ BIBER (1644–1704)

Sonate *Sonata IX: Jesus bærer sitt kors til Golgata Jesus Carries the Cross*

1. Sonata
2. Courente
3. Doubles I & II
4. Finale

NILS ØKLAND (1961–)

Klagesang *Lamentation*

NILS ØKLAND (1961–)/SIGBJØRN APELAND (1966–)

Improvisasjon over folketonen *Improvisation over the folk tune*
«Skynd deg, skynd deg å ta Guds Rike imot»

HEINRICH IGNAZ FRANZ BIBER (1644–1704)

Sonate *Sonata X: Jesus blir korsfestet og dør The Crucifixion*

1. Praeludium
2. Aria
3. Variatio 1–2
4. Variatio 3 (Adagio)
5. Variatio 4–5

NILS ØKLAND (1961–) / SIGBJØRN APELAND (1966–)

Improvisasjon over folketonen *Improvisation over the folk tune*
«Gå nu hen og grav min grav»

HEINRICH IGNAZ FRANZ BIBER (1644–1704)

Passacaglia

Samtale om musikk og mysterier m/Lars Petter Hagen
og Gunnar Danbolt kl 18:45.

*Dialogue about music and mysteries (in Norwegian) with
Lars Petter Hagen and Gunnar Danbolt at 18:45.*

Rosenkransmeditasjoner

Denne kvelden tar utgangspunkt i «De lidelsesfulle mysterier», som omhandler døden, tvilen og kjærligheten til menneskene.

Rosenkransbønnen er en av de viktigste tradisjonelle romersk-katolske bønner, og tar i bruk et perlekjede som kalles Rosenkransen. Opprinnelig representerte perlene tidsenheter, og var en hjelp til å bruke lang nok tid på å meditere.

Rosenkransmysteriene er meditasjoner over episoder i Jomfru Maria og Jesu liv. I meditasjonen skal man reflektere over mysteriene og hvordan de kan veilede en gjennom livets gleder, fristelser og sorger. Opprinnelig var det 15 mysterier som var delt inn i tre sett: De glederike mysterier, De lidelsesfulle mysterier og De herlighetsfulle mysterier.

Jeg er ikke kristen, men hvis jeg noen gang blir det er det sannsynlig vis på grunn av musikken vi skal høre på denne konserten.

Omslutter lytteren

Heinrich Ignaz Franz Biber (1644–1704) ble født i Tsjekkia, men jobbet først og fremst i Salzburg. Han skrev både verdslig og sakral musikk, og var i mange år nesten glemt som komponist. I sin samtid var han også kjent som fiolinvirtuos, og en av hans spesialiteter var å stemme om fiolinen, såkalt *scordatura*, for å skape underlige, ukjente grunnstemninger i klangen. De ulike stemmingene er fulle av symbolikk og forførende mystikk som omslutter lytteren og har til hensikt å trekke oss inn i musikken, i felles meditasjon med utøverne. Denne teknikken er sentral i Bibers mest kjente verk *Rosenkranssonatene*, eller *Mysterie-sonatene* som de gjerne også kalles.

Det er også en måte å lage musikk på som man finner paralleller til i norsk hardingfele-tradisjon. Jeg ble introdusert for barokk-fiolinpioneren John Holloways legendariske innspilling av denne musikken gjennom felespilleren Nils Økland. Holloways innspilling av *Rosenkranssonatene* har vært en viktig inspirasjon for Nils. Likefullt er dette første gang de to musikerne møtes, gjennom en melankolsk og atmosfærisk undersøkelse

av Biber's musikk, og noen av de mest sentrale tematikker i den vestlige kulturhistorien. Nils Økland og Sigbjørn Apeland har funnet frem til norske religiøse folketoner med stemninger som tilsvarer Biber's sonater, og som danner utgangspunkt for deres improvisasjoner og komposisjoner, og som flettes inn mellom Biber's sonater.

Møte mellom tradisjoner

Møtet mellom disse musikerne er et møte mellom tradisjoner, det er også et møte mellom fortid og nåtid, ikke minst materialisert gjennom instrumentene de spiller på. Men først og fremst er det et møte mellom mennesker, utøvere, komponister gjennom flere århundrer – og publikum.

I essayet «The Song That I Am – On the Mystery of Music» omtaler Benediktiner-nonnen Élisabeth-Paule Labat forholdet mellom musikk, relasjoner og tårer: Minnet av et tapt paradiset er selve roten til både musikk og poesi. I tårene fremkalt av virkelig vakker musikk ser vi perfekt lykke, koblet til dyp sorg. Det er ingenting romantisk, ikke noe flatt og sentimentalt i dette inntrykket av nostalgi, som er like dypt som gleden av den gjenvunnede relasjon til gud er sikker og berusende.

Tekst: Lars Petter Hagen, kurator for kveldens konsert.

Rosary Meditations

This evening's concert centres around the 'Sorrowful Mysteries', which are about death, doubt and love of humankind.

The Holy Rosary is one of the most important Roman Catholic prayers, and makes use of a string of beads known as a rosary. The beads originally represented periods of time to assist in spending enough time meditating.

The Rosary Mysteries are meditations on episodes in the lives of the Virgin Mary and Jesus. Meditation should involve reflecting on the mysteries and how they may provide guidance through the joys, temptations and sorrows of life. There were originally fifteen mysteries, divided into three sets: the Joyful Mysteries, the Sorrowful Mysteries and the Glorious Mysteries.

I am not a Christian, but if I ever were to become one it is likely to be as a result of listening to the music we shall hear in this concert.

Embracing the listener

Heinrich Ignaz Franz Biber (1644–1704) was born in Bohemia, but moved to Salzburg in 1670 and worked there for the rest of his life. He composed both sacred and secular music, and was for many years overlooked as an influential composer. In his lifetime he was famous as a violin virtuoso, and one of his specialities was to retune the instrument – scordatura – to evoke strange and mysterious moods. The different tunings, full of symbolism and beguiling mysticism, are designed to envelop listeners and draw them into the music to meditate along with the performers. This technique is central to Biber's best-known work The Rosary Sonatas, also known as the Mystery Sonatas.

This way of making music has parallels in the Norwegian Hardanger fiddle tradition. Fiddler Nils Økland introduced me to the legendary performance of Biber's music by Baroque violinist John Holloway. Holloway's recording of the Rosary Sonatas has been a significant source of inspiration to Nils. Nevertheless, this is the first time the two musicians meet, through a melancholic and atmospheric examination of Biber's

music and some of the most central themes in western cultural history. Nils Økland and Sigbjørn Apeland have unearthed Norwegian religious folk tunes with tunings resembling those in Biber's sonatas, forming the basis of their improvisations and compositions, and intersperse Biber's sonatas with them.

Traditions meet

The encounter between these musicians is a meeting of traditions, a meeting of past and present, not least materialised through the instruments they play. But it is first and foremost a meeting between people, performers and composers of several centuries – and an audience.

In her essay *The Song That I Am – On the Mystery of Music*, the Benedictine nun *Élisabeth-Paule Labat* considers the relationship between music, relations and tears: *The echo of a paradise lost is the very root of both music and poetry. In the tears provoked by truly beautiful music we see perfect happiness alongside deep sorrow. There is nothing romantic, nothing flat and sentimental in this impression of nostalgia; it is as deep as the joy in the regained relationship with God is certain and intoxicating.*

Text: Lars Petter Hagen, concert curator

English version: Roger Martin

Sigbjørn Apeland er oppvokst i Sveio og har kirkemusiker-utdanning fra Rogaland musikkonservatorium. Han har doktorgrad i etnomusikologi og jobber som førsteamanuensis ved Griegakademiet/Universitetet i Bergen. Apeland har særlig har markert seg som brobygger mellom kirkemusikk, norsk folkemusikk og ulike former for improvisert musikk. Han har også medvirket på en rekke utgivelser og turneer med blant andre Berit Opheim, Åsne Valland Nordli og Benedicte Maurseth.

Sigbjørn Apeland is born and raised in Sveio, Norway. He has his education in church music from the Rogaland Music Conservatory. He holds a Ph.D in ethnomusicology and is an Associate Professor at the Grieg Academy/University of Bergen. Throughout his career, Apeland has built bridges between church music, Norwegian folk music and various kinds of improvised music. He has also contributed on a number of releases and tours with Berit Opheim, Åsne Valland Nordli, Benedicte Maurseth and others.

Felespiller **Nils Økland** (hardingfele, fiolin, viola d'amore) jobber i gråsonen mellom folkemusikk, klassisk musikk, improvisasjon og moderne musikk. Han har vært solist med ulike orkestre i mange europeiske land og har hatt flere turneer for Rikskonsertene. Han har turnert og gjort prosjekter i USA, Kina, Japan og Midt-Østen, i tillegg til konserter på festivaler i Norge. Økland har utfremført flere verk for solo hardingfele og med orkestre, men spiller mest sin egen musikk. Han har blant annet

laget filmmusikk til to stumfilmer, teatermusikk, ballettmusikk og bestillingsverk for Innlandet Filharmoniske Orkester og Samtidsensemblet Traktor, Borealisfestivalen, Osafestivalen, NRK, Sildajazz, London Sinfonietta, Rikskonsertane og Rosa i Botnen. I tillegg til egne prosjekter spiller han i trioen 1982 og rockegruppa Lumen Drones. Han jobber også med artister som Åsne Valland Nordli, Berit Opheim, Arve Henriksen, Engegårdkvar tetten, Georg Buljo, Rolf-Erik Nystrøm, Solveig Sletthjell, Ingvild Koksvik og Kristin Skåre.

*Fiddler **Nils Økland** (Hardanger fiddle, violin, viola d'amore) works in the area between Norwegian folk music, classical music, improvisation and modern music. He has been a soloist with orchestras in a number of European countries, and toured with Concerts Norway several times. He has toured in USA, China, Japan and the Middle East, in addition to festival concerts in Norway. Økland has performed the world premieres of several solo works for Hardanger fiddle and orchestra works, but he mostly plays his own music. He has composed the score for two silent films and created music for theatre, ballet and been commissioned by Innlandet Filharmoniske Orkester and the contemporary ensemble Traktor, the Borealis festival, Osafestivalen, NRK, Sildajazz, London Sinfonietta, Rikskonsertane and Rosa i Botnen. In addition to his own projects he plays with the trio 1982 and the rock group Lumen Drones. He also works with artists such as Åsne Valland Nordli, Berit Opheim, Arve Henriksen, Engegårdkvar tetten, Georg Buljo, Rolf-Erik Nystrøm, Solveig Sletthjell, Ingvild Koksvik and Kristin Skåre.*

John Holloway begynte med barokkfiolin tidlig på 70-tallet, etter å ha gått igjennom konvensjonell moderne fiolinopplæring. Med platen *L'Ecole d'Orphée* gjorde han den første komplette innspillingen med historiske instrumenter av Händels instrumentelle kammermusikk. Siden det har hans stadig voksende kammermusikk- og solodiskografi variert fra Castello og Fontana til Vivaldi og Telemann. Innspillingen av Biber's *Mystery Sonatas* vant en Gramophone Award i 1991, og regnes som et referanseverk for denne typen musikk. Utgivelsen *Pavans and Fantasies from the Age of Dowland*, som kom ut i mars 2014, mottok International Classical Music Award i klassen for instrumentelle barokkinnspillinger. Fra 1999 til 2014 var han professor i moderne fiolin og kammermusikk ved Hochschule für Musik i Dresden.

***John Holloway** took up baroque violin in the early 1970s, after a conventional modern-violin training. With his ensemble, L'Ecole d'Orphée, he made the first complete recording on historical instruments of Handel's instrumental chamber music. Since then his growing chamber music and solo discography has ranged from Castello and Fontana to Vivaldi, Telemann and beyond. His recording of Biber's Mystery Sonatas won a Gramophone Award in 1991, and remains the reference recording of this music. The CD Pavans and Fantasies from the Age of Dowland, appeared in March 2014, and received the International Classical Music Award for the Baroque Instrumental Recording of the year. From 1999 to 2014 he was Professor of (modern) Violin and Chamber Music at the Hochschule für Musik in Dresden, Germany.*

Evelyn Laib studerte cembalo og generalbass i München og ved Schola Cantorum Basiliensis. Hun er prisvinner ved en rekke kammermusikkonkurranser og jobber i tillegg med opera-produksjoner. Siden 2002 har hun undervist ved instituttet for tidligmusikk i Trossingen. Under Händel Festspiele spilte hun *Mysterium des Stimmklangs* med vokalensemblet Rastatt under ledelse av Holger Speck.

Evelyn Laib studied cembalo and figured bass in Munich and at the Schola Cantorum Basiliensis. She is a prizewinner of several chamber music competitions, and also works with opera productions. Since 2002, she has taught at the institute for early music in Trossingen. At the Händel Festival she performed Mysterium des Stimmklangs with the vocal ensemble Rastatt, under the supervision of Holger Speck.

Festspill- gavekort

Gavekortet kan brukes til å kjøpe billetter til alle arrangement på Festspillene i Bergen og til andre festspillprodukter.

Bestill på telefon 55 21 06 30 eller på e-post til bestilling@fib.no og få kortet tilsendt i posten, uten ekstra gebyr, eller kjøp direkte fra Festspillenes billettbod.

Gavekortet er gyldig i ett år fra kjøpsdato.

Festspillene takker

**Festspillene i Bergen er
avhengig av mange og
ulike støttespillere for å
avvikle vårens store
eventyr. Disse er med på å
gjøre opplevelsen større.**

Festspillambassadører

Trond Mohn
Rika AS v/Yvonne og Bjarne Rieber
Grieg Foundation

Hovedsamarbeidspartnere

DNB
DNV GL
Statoil
Bergens Tidende
Radisson Blu Hotel Norge
Dagens Næringsliv
Prosjektpartnere
Sparebankstiftelsen DNB - Dextra
Musica
Kavlifondet
GC Rieber Fondene
Fritt Ord
H. Westfal-Larsen og Hustru Anna
Westfal-Larsen's Almennyttige
Fond
Universitetet i Bergen
Anders Sveaas' Almennyttige Fond

Festivalpartnere

Nespresso
PwC
Telenor
Norwegian Hull Club
A7 Print
07000 Bergen Taxi
Galleriet
Atea
TTS Group
Securitas
TIDAL
Tesla Bergen
Olden

Offentlige støttespillere

Kulturdepartementet
Bergen kommune
Hordaland fylkeskommune
Utenriksdepartementet

Prosjektstøtte

Nordisk kulturfond
Statens Kunstfond (Danmark)
Pro Helvetia
Oticon Fonden
Institut français
J.W. Eides Stiftelse
Bergens Riksmålsforening
Music Norway

Andre partnere og bidragsytere

Apollon Bergen
Arrangement Tjenester
Askøy kommune
Austevoll kommune
Barratt Due musikinstitutt
Bekkjærviik Gjestgiveri
Bekkjærviik Eiendom AS
Bergen Backline
Bergen Dansesenter
Bergen Domkor

Bergen Filharmoniske Orkester
Bergen Filharmoniske Kor
Bergen og Hordaland Turlag
Bergen Internasjonale Kultursenter
Bergen Kjøtt
Bergen Kulturskole
Bergen Offentlige Bibliotek
Bergen Pikekor
Bergen Private Gymnas, Musikklinjen
Billettservice
BIT-Teatergarasjen
Bodoni
Borealis
Boksalongen
Bremneskantoriet
Bright Norway AS
Bymuseet i Bergen
Bømlo kommune
Bømlo Teater
Carte Blanche – Norges nasjonale
kompani for samtidsdans
Cornerteateret
Damsgårdsdagene
Det felles innvandrerråd, Hordaland
Den Nationale Scene
Dramatikkens Hus
Dukkenikkernes teaterverksted
Edvard Grieg Kor
EKKO
Erdal Kirke
Fana og Ytrebygda kulturkontor
Flimmer film
Fløibanen A/S
Fløien Folkerestaurant
Forsvarsbygg nasjonale festningsverk
Fysak Allaktivitetshus
GAMUT, Griegakademiets senter
for musikkterapiforskning
Griegakademiet - Institutt for musikk,
UiB
Grieghallen
Herdla Kirke
Holbergprisen
Høgskolen i Bergen
Jifl Hlinka Klaverinstitutt
Kirkemusikk i Bergen
Kolibri – Children At Risk Foundation
Kritikerlaget
Kulturoperatørene
Kunsthøyskolen i Oslo
KODE Kunstmuseene i Bergen
Litteraturhuset i Bergen
Logen Teater
Lydgalleriet
Lysverket
Marceliussen Transport AS
Moster Amfi
Nordisk Råds Musikkpris
Norges musikkhøgskole
Norges Musikkorps Forbund
Norsk kulturskoleråd
NRK
Ole Bulls villa, Valestrand
Oseana
Oslo Sinfonietta
Regnbuedagene
Revy & Teaterservice
Rekstensamlingene
Sibelius Kollegio
Sibelius 150
Sibelius One
Siljustøls Venner
Sjøforsvarets Musikkorps
Steinway Piano Gallery Oslo
Stiftelsen Bryggen
Stiftelsen Den norske solistpris
Stiftelsen Siljustøl
Stine Vikne, blomsterleverandør
Ten sing Bømlo
University of the South Pacific
ViVite
Østre

BALANSEKUNST

I DNV GL (tidligere Det Norske Veritas) er vi opptatt av sikkerhet, kvalitet og integritet. Vi er nå 16.000 ansatte i 100 land, som hver dag jobber mot et felles mål: En sikker og bærekraftig fremtid. Vår rolle består ofte i å balansere næringslivets og samfunnets interesser. Vi kaller det balansekunst.

Vårt samarbeid med Festspillene understøtter denne forpliktelsen overfor samfunnet. For kultur og samfunn går hånd i hånd.

Derfor er vi stolt hovedsamarbeidspartner for Festspillene i Bergen.

Lær mer om oss på www.dnvgl.com

